

OBSAH

I. Úvodní a teoretická část

1. Současný stav a vývoj materiálového inženýrství a zkušebních metod	1
2. Kontrolní laboratoře - úkoly a vybavení	3
3. Měřicí jednotky, látkové množství - MOL	5
3.1. Některé základní pojmy	5
3.2. Molární hmotnost	7
4. Směsi a jejich složení	8
4.1. Roztoky	8
4.2. Způsoby vyjadřování složení roztoků a směsí tuhého skupenství	8
5. Chemická reakce, chemická rovnováha	12
5.1. Koncentrace a aktivita	13
5.2. Protolytické (acidobazické, neutralizační) reakce	13
5.3. Disociace vody, pH	14
5.4. Výpočet pH roztoků silných kyselin nebo zásad	15
5.5. Výpočet pH roztoků slabých kyselin nebo zásad	15
5.6. Neutralizace, Hydrolýza	17
5.7. Komplexotvorné reakce	18
5.8. Komplexy s organickými činidly	20
5.9. Redukčně oxidační reakce	21
5.10. Redukčně oxidační (redox) potenciály	22
5.11. Srážecí reakce	26
5.12. Iontovýmienné rovnováhy	28
5.13. Adsorpce	29
5.14. Hydratace	30

II. Analytické a zkušební metody

6. Úkoly a metody kvantitativní analýzy	31
6.1. Odběr a úprava vzorků k analýze	32
6.2. Váhy a vážení	32
6.3. Odměřování roztoků	33
6.4. Srážení, filtrace a promývání sedimentů	33
6.5. Sušení a žihání sraženin	34
6.6. Rozpouštění a rozklad vzorku	35
6.7. Pracovní záznamy a protokoly	36
7. Vážková analýza (gravimetrie)	37
7.1. Principy vážkových rozborů	37
7.2. Vlastnosti sraženin	38

7.3. Vážkové stanovení některých hlavních složek silikátů	39
7.3.1. Stanovení SiO ₂	40
7.3.2. Stanovení oxidů a amoniakální skupiny	41
7.3.3. Stanovení oxidu vápenatého	42
7.3.4. Stanovení oxidu hořečnatého	43
7.3.5. Stanovení oxidu fosforečného	43
7.3.6. Stanovení oxidu sírového (síranů)	44
7.3.7. Stanovení oxidu uhličitého	44
8. Odměrná analýza (volumetrie)	46
8.1. Princip a rozdělení odměrných metod	46
8.2. Příprava roztoků v odměrné analýze; základní látky	46
8.3. Základní látky	46
8.4. Způsoby indikace ekvivalence reakcí v odměrné analýze	48
8.5. Neutralizační analýza	49
8.5.1. Průběh neutralizačních titrací, titrační křivky	49
8.5.2. Indikátory neutralizační analýzy	53
8.5.3. Příprava odměrných roztoků NaOH a HCl	54
8.5.4. Stanovení titru roztoku HCl na Na ₂ CO ₃	55
8.5.5. Stanovení titru roztoku NaOH na odměrný roztok kyseliny chlorovodíkové přesně známé koncentrace	56
8.5.6. Alkalimetrická stanovení	56
8.5.7. Acidimetrická stanovení	58
8.6. Oxidimetrie	60
8.6.1. Princip a rozdělení oxidimetrických metod	60
8.6.2. Permanganátometrie	60
8.6.3. Bichromátometrie	63
8.6.4. Jodometrie	63
8.7. Reduktometrie	65
8.8. Argentometrie	66
8.9. Metody založené na vzniku nedisociovaných a komplexních sloučenin	66
8.9.1. Merkurimetrie	66
8.9.2. Chelátometrie (komplexometrie)	67
9. Fyzikální a fyzikálně chemické analytické metody	74
9.1. Optické (spektrální) metody	74
9.1.1. Kolorimetrie a spektrofotometrie	74
9.1.2. Infračervená spektrometrie	79
9.1.3. Atomová absorpční spektrofotometrie (AAS)	81
9.1.4. Spektrální analýza emisní (spektrografie)	81
9.1.5. Plamenová fotometrie	82
9.2. Elektroanalytické metody	83
9.2.1. Potenciometrie	83
9.2.2. Elektrogravimetrie	88
9.2.3. Polarografie	88
9.2.4. Konduktometrie	90
9.3. Kalorimetrie a termochemická analýza	91
9.3.1. Některé základní pojmy	92
9.3.2. Konstrukce kalorimetrů	93
9.3.3. Měření reakčního tepla v roztocích (roztoková termochemická analýza, entalpiometrie)	98

9.4. Rentgenometrie	101
9.4.1. Rentgenová difrakční analýza	101
9.4.2. Rentgenová fluorescenční analýza	104
9.5. Elektronová mikroskopie	105
9.5.1. Transmisní elektronová mikroskopie	105
9.5.2. Rastrovací elektronová mikroskopie	108
9.5.3. Elektronová mikroanalýza	111
9.6. Termická diferenční a gravimetrická analýza	112
9.6.1. Diferenční termická analýza (DTA)	112
9.6.2. Gravimetrická termická analýza (termogravimetrie - TG)	116
9.7. Určování velikosti částic	117
9.8. Určování měrných povrchů práškových látek a pórovitosti	120
9.9. Radiometrické metody	123
10. Některé praktické návody chemických rozborů ve stavebnictví	124
10.1. Stanovení obsahu vody	124
10.2. Rozbor vody ve stavebnictví	125
10.3. Rozbor betonářské vody	126
10.4. Rozbor náporové vody	128
10.5. Rozbor křemičitanů	131
10.6. Rozbor cementů	135
10.7. Rozbor vápenců a dolomitů	136
10.8. Rozbor magnezitů	137
10.9. Rozbor vápna a vápenného hydrátu	137
10.10. Rozbor popílku pro stavební účely	140
10.11. Rozbory písku, kameniva a kamene	141
10.12. Rozbor vysokopeční strusky	142
10.13. Rozbory pucolánu a trasu	143
10.14. Rozbory skel	144
10.15. Rozbor škváry	144
10.16. Rozbor surové křemeliny a křemičitých úletů	145
10.17. Rozbory žáruvzdorných materiálů	145
10.18. Rozbor sádry a sádrovce	146
10.19. Rozbory živců a živcových surovin	146
10.20. Rozbory výkvětů	147
10.21. Rozbory půd	147
10.22. Zkoušky litiny a ocelí	148
10.23. Fázová analýza	148
LITERATURA	150